

Ljubljanski Zvon Leposloven in znanstven list.

Štev. 5. V Ljubljani, dne 1. velikega travna 1895. Leto XV.

Zakaj je v brlogu nastal nemir.

Basen.

O, to vam tuljenje, vpitje in vik,
Rjovenje in drenje, renčanje!
Ves večer, v noč pôzno že divji tá krik,
Tó lajanje, tó godrnjanje!
Čez hrib in plan jek se razlega,
V goščave najdaljnje že sega.
In predno preteče čas polunoči,
Po vseh se brlogih vzbudijo zverí.
In v smélih in jadrnih skokih
Iz temnih dobráv,
Prek jarkov, prepadov globókih
Iz vročih puščáv
Ko čudne ponočne pošasti
Priskače zverjád, prilomasti.
To šum je in hrup je in hrup,
Ko vse letí nekam na kup!
»Odkod pač nemir tá nocojšnji prihaja?«
Vse išče usodnega tistega kraja.
»Tù!« ôsel pokaže prekrasen brlog,
Obdán od skalovja okrog in okrog . . .
»A vzroka nemiru še vender ne vemo;
Najboljše, da v jamo pogledat dol gremo!«
In mahoma vsa radovedna zverjád
Spustí se po rovih, ovinkih v prepád.
Z modrine nebesne veselo ščip sije —
Kak diven prizór se v ponoru odkrije!
Na trati stojita tu mizi jím dvè;
Volk, medved, lisják tam za prvoj sedè.
Z večerjoj bogatoj se ravno mastijo,
Oh, kakšne jedí na tej mizi dišijo!
Tu praženih vidiš kapunov, prasét,
Koštrunov, puranov in tolstih telét;

Na krožniku tam velikanskem pa plava
 V maščóbi pečena kar cela jim krava.
 In kaj je tu kruha, na stote potíc
 In tort in še drugih brezimnih slaščíc!
 In vinca iz čaš ne pijó tí gospódi —
 Za žejo na mizi stojé trijé sodi . . .
 Za mizoj pa drugoj tam zajec sedí.
 Ne trohe jedij pred njim videti ní!
 Na mizo gospósko se lačen ozira,
 Pa miga z ušesi in — sline požira.
 In gleda zverjád le-tá čudni prizór,
 Sepeče mej saboj strmeči ves zbor:
 »I káka v brlogu je totem navada?
 Trijé tu so siti, a jeden tam strada!«
 A ósel pred mizo se prvo postavi,
 Pa trém veseljakom zariga in pravi:
 »Izvrstno pač, bratci, godí se vam trém,
 Razkošnosti večje na svetu ne vem!
 Hej, kakšno življenje! Oh, vi Sibariti!
 Kaj niste do grla pijani in siti?!
 Zakáj torej lajanje tó in tá krik?
 Zakáj to renčanje in tuljenje, vik?« . . .
 Za hip pri omizji osuplost in molk.
 »Gospoda!« sedaj oglási se sám volk —
 »Oh, mi smo možjé trijé mirni, spravljivi,
 Nemira nocojšnjega nismo mi krivi!
 Kriv hrupa je zajec, naš sobrožán;
 Pri jedi nas moti vso noč in ves dan!
 Vsak mesec mu vržemo jedno drobtino,
 Ker jedno ž njim skupno imamo očino,
 Ker vsi smo kristjani in bratje smo vsi,
 Ker vežejo nánj nas ljubezni vezí.
 A kdo bi verjél nam, kakó je on siten!
 Želodec je zajčev že kar nenasiten!
 Pomislite, kakšen je tó požerúh:
 V dneh petih pojedel je on že pet muh!
 A ní zadovoljen njegov še želodec,
 K nam hodi beračit nadležni tá godec
 Ter pravi, da sveto pravico imá,
 Da hrana jednaka ko nam se mu dá . . .
 Od nékod nocój je k nam pala lesníka:
 Pojesti jo — zajca pohótnost zamika!
 Lesníka je naša! — To bil je hud boj!
 Zdaj veste, zakáj je tak hrup bil nocój . . .«
 »Ha-ha!« na ves glas se na tó grohotaje
 Zverina sosedna zbeží na vse kraje.

A. Aškerc.

Starcu na levo proti sredini kleči mlada sirota, sklonjena nad stopnjicami ob rakvi, z molkom v rokah. Vsa njena dekliška podoba izraža kaj zgovorno prebridko žalost radi izgube krušne matere svoje.

Na levi strani rakve, nekoliko višje, plava ženski genij s širokimi, navzdol povešenimi perotmi, pokladaje z levico na rakev uvekovečene dobrotnice lovorjev venec, dočim z desnico kaže v nebeške višave, kjer blagotvorna pokojnica zdaj uživa plačilo za svoja pozemeljska dobra dela. Ta genij je izdelan v slikoviti, vprav dramatični postavi, ki je, dasi v mehkih obrisih, silno živahno uprizorjena. Bela halja ji objema deviško, pravilno proizvedeno telo, ki se plastiški dviga pod nje lahnimi gubami. Preko dolnje obleke ji bujno plapola grobni plašč, nabran v umetniške draperije, a pod nogami se ji razgrinja v slikovito nagubane konce. Glava, zlasti obličje genija je prikrojeno v klasičnem ovalu; nad čelom se mu vijejo bujni, po sredini razčesani lasje. Sploh je vsa ta podoba modelovana tako naravno mehko in povsem neprisiljeno, zlasti kar se dostaje anatomije in plastike ter umetniški harmonizovanega telesa, da je pravi estetiški užitek motriti to etersko prikazen z rajskega livad!

Pod genijem, dolí v levem kotu, pred rakvijo stoji vitka žara, ovita z belim prtom, ki se opleta okolo nje, nabran v slikovite vozle. Nad skupino pa, v perspektivnem ozadju, plavajo v ravnih potezah počrez lahno nako-pičeni oblaki, ki dajejo vsej tej apoteozi nekak blažilen, sladkomiren izraz. —

S tem najnovejšim svojim umotvorom si je dični naš umetnik še bolj proslavil sloveče svoje ime!

Gospodu ces. svetniku Ivanu Murniku pa smo prav iz srca hvaležni, da nam je s tem dragocenim spomenikom okrasil v umetniškem obziru vprav puščobno pokopališče ljubljansko. Slava mu! *V. H—z.*

Iz naroda i o narodu Pod tem naslovom bode izdajal srbski pisatelj Luka Grčić Bjelokosić najraznovrstnejše narodno blago, katero je deset let nabiral po gornji Hercegovini. Prva knjiga se že tiska (s cirilico). Obsegala bode 15 pol, a stala samo 80 krajc. Naročnino treba poslati do 10. julija t. l.: Prvoj srp. knjižari i štampariji V. M. Radovića u Mostaru. Imenitnemu delu želimo prav veliko uspeha.

Brizinski spomeniki. Učeni in marljivi slavist dr. V. Vondrák je zopet izdal novo razpravo: »Frisinské památky, jich vznik a význam v slovanském písemnictví«, katero je oskrbela češka akademija znanosti v Pragi. Razprava sama obseza 51 strani velike izdaje; potem je transkripcija spomenikov (str. 52.—61.), priloge (str. 62.—67.), indeks besed v spomenikih (68.—78.), popravki in dodatki (79. - 80.) in register imen. Na koncu je pridejanih devet faksimilovanih tabel o spomenikih, kar povečuje še posebno vrednost Vondrákove izdaje. Ker so dragoceni brizinski odlomki baš za Slovence važni spomeniki, ker so velikega pomena i glede na jezik i glede na razvitek najstarejšega cerkvenega slovstva, in ker so zaključki Vondrákovi o domovini in postanku teh spomenikov jako zanimivi: zato priobčimo v kateri bodoči številki daljše priobčilo o tej izdaji.

Fr. V.

